

Alkotmányos(?) közfoglalkoztatás

Magyar Hidrológiai Társaság Vándorgyűlése
Közgazdasági és jogi szekció

Előadó: dr. Czeglédi László
FETIVIZIG

Pécs, 2019. július 04.

Előadásvázlat

- Miért is fontos ez?
- A közmunka rövid története és filozófiája
- A közfoglalkoztatás jogi környezete
- Korábbi aggályok a közfoglalkoztatás rendszere körül
- A közfoglalkoztatás egyes intézményeinek alkotmányos vizsgálata
- Néhány felvetés a programok finanszírozásával összefüggésben
- Jövőkép és összefüggések

Azért fontos, mert...

- Mert 1996-tól kezdődően „velünk él”
- Mert 2012-től ágazati alapfeladattá vált (átok vagy áldás?)
- Mert a kezdetek óta 1006 fő került át közalkalmazotti állományba, és ebből 709 fő most is a vízügyért tevékenykedik (2018. 06. 30. napi állapot)
- Kérdésfelvetés: Hogyan illeszkedik a közfoglalkoztatás a vízügyi szolgálat rendszerébe?

Tavaly (még) így gondoltam...

„ .... az ágazat szeretné a jövőben is megőrizni azon tulajdonságát, mely szerint alkalmas az értékteremtő, az alaptevékenységét nagyban támogató és ez által jelentős társadalmi hasznot kifejtteni képes közfoglalkoztatási programok megszervezésére és sikeres lebonyolítására is.„

Lehetséges filozófiai megközelítések

„A közfoglalkoztatás a leginkább elterjedt meghatározás értelmében nem más, mint a szociálpolitika egyik lehetséges eszköze arra, hogy korrigálja a társadalom működésének diszfunkciós zavarait.”

„A közmunkára úgy is tekinthetünk, mint a szegénység egyfajta társadalmi kontrolljára.”

„A történelem ismétli önmagát”

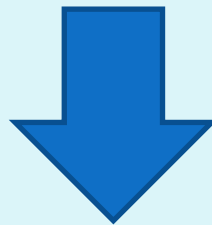
- Eltérő tartalommal, de már az ókori államokban is ismert volt a közmunka végzése - jelentősebb beruházások megvalósítása. Pl.: Utak, csatornák létrehozása stb.
- Középkorban tömegek foglalkoztatása, lásd ínségdombok létrehozása – hol marad a gazdasági haszon?
- Mások az európai felvilágosodás korában megjelent dologházakhoz kötik – büntetőjogi szankció?
- Hazánkban a Fővárosi Közmunkák Tanácsa 1870. évi X. törvénycikk – első intézményes megjelenési forma nálunk
- USA-ban a New Deal program során, Európában az un. Jóléti államokban virágzik, illetve éled újra az intézmény – újból az állami beruházások keretében
- Magyarországon a rendszerváltás után a tömeges munkanélküliség csökkentése végett kap új lendületet.
- 2011. szeptemberétől nyeri el egységes és sokban vitatott formáját

Közfoglalkoztatás jelenkori keretei

- 2011. évi CVI. törvény (Kftv.)
- 1991. évi IV. törvény (Flt.)
- 170/2011. (VIII.24.) Korm.rendelet
- 375/2010. (XII.31.) Korm. Rendelet
- 9/2019. sz. OVF főigazgatói utasítás

Alkotmányosság definíciója

„Nem jelent mást, mint a jogilag szabályozott és korlátozott állami főhatalom követelményét.”

Egy demokratikusan működő jogállamban az alkotmányos eszmék azok, amelyek hivatottak a **hatalom korlátozására és szabályozására**, ezáltal az alkotmányosság feltételének megteremtésére. Az egyes **alapelvek deklarációja** bár **szükséges**, önmagában **nem elégséges feltétele** az alkotmányosság kimondásának, hiszen ezen elvek **tényleges és feltétlen érvényesülése** lesz annak valódi próbaköve.

A közfoglalkoztatás kapcsolatos intézményes kritikák

- 2012-ben Alapjogok Biztosa (ombudsman) a „Munka méltósága” elnevezésű projekt keretében vizsgálta a közfoglalkoztatás rendszerét.
- 2014-ben az Európai Bizottság is vizsgálta a kérdést az éves ország jelentésében.
- Egyes konkrét kérdésekben az Alkotmánybíróság is folytatott eljárásokat utólagos normakontroll, vagy éppen alkotmányjogi panasz keretében.
- Szakirodalmi álláspontok (főleg a közgazdaságtan és szociológia területéről)

Az ombudsmani és bizottsági verdikt

- „Az alapjogi biztos szerint azonban egy vagy több kedvező szabály megléte nem orvosolja, nem is orvosolhatja a más területekre jellemző hiányosságokat. A biztos szerint elsődlegesen az **emberi méltósághoz** való jogból, az **egyenlő bánásmód** követelményéből, illetve a **szociális biztonság**hoz való jogból következő szempontok **képezik** a rendszer kialakításának **alkotmányos alapját** és korlátait is egyben, **amelyet a jogalkotónak(!!!)** és a jogszabályokat alkalmazó közfoglalkoztatóknak és állami szerveknek egyaránt **figyelembe kell venniük.**”
- A Bizottság véleménye szerint a közmunka azért is aggályos, mert kizorító hatást gyakorol, miután közmunkabérek elmaradnak a minimálbér szintjétől.

Közfoglalkoztatási bér problematikája

3175/2016. (IX.26.) AB végzés

Probléma lényege:

- *Nyomott bérrendszer, a „normál” minimálbértől jelentősen alacsonyabb bérezéssel.*
- 2012. október 29. napján befogadott alkotmányjogi panasz

Indítvány lényege:

Az indítványozó magánszemély szerint a Korm. Rendelet ellentétes az Alaptörvény II. cikk és XV. Cikk (2) bekezdésével, azaz sérti az emberi méltósághoz való jogot és sérti a jogegyenlőség követelményét. Erre tekintettel kérte a jogszabály visszamenőleges hatályú megsemmisítését.

Meglátása szerint nincs olyan indok, amely alátámasztaná az alacsonyabb bérminimum megállapítását

ÖNKÉNYES

Közfoglalkoztatási bér problematikája

3175/2016. (IX.26.) AB végzés

- **BM szakmai álláspont (2013. augusztus 07.)**

- *„A közfoglalkoztatás rendszerének célja nem a hátrányos megkülönböztetés volt. A közfoglalkoztatás csupán egy átmeneti eszköz, melynek célja és feladata a tartósan munkanélküliek aktivizálása, hasznos tevékenységgel járó kereseti lehetőség biztosítása valamint, hogy a munkatapasztalat szerzése révén elősegítse az elsődleges munkaerő piacon történő elhelyezkedést.,*

- **AB „döntése”:**

- Többször is változott a támadott jogszabály szövege.
- Kérelmező elmulasztotta kiegészíteni az indítványát.
- A panasz visszautasítására került sor.

Fizetett szabadság mértékének problematikája

3341 (XII.20.) AB határozat

Probléma lényege:

- *Az éves szabadság: 20 munkanap*

- 2013. február 04. napján befogadott alkotmányjogi panasz

Indítvány lényege:

Az indítványozó előadja, hogy a Tv. hatályosulása és alkalmazása folytán esetében sérült az Alaptörvény XV. cikkében foglalt egyenlő bánásmód követelménye, illetve az Alaptörvény XVII. cikkének azon rendelkezése, miszerint minden munkavállalónak joga van a napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz.

Megint csak a jogegyenlőség biztosítása (**diszkrimináció tilalma**) körül forog a vizsgálat fő kérdése.

Fizetett szabadság mértékének problematikája

3341 (XII.20.) AB határozat

- BM szakmai álláspont (2013. augusztus 07.)

„A közfoglalkoztatási jogviszony sok hasonlóságot mutat a munkaviszony szabályaihoz, ugyanakkor céljában, az érintettek körében és a finanszírozás módjában is eltér attól. Az indokolás megismétli a közfoglalkoztatás átmeneti jellegét, továbbá kitér arra is, hogy a közfoglalkoztatásban a Kftv. kizáró rendelkezései által könnyebb, a munkaerőpiacon munkát vállaló munkavállalókhöz képest eltérő, legfeljebb csak közelítő követelmények érvényesülnek, ennek köszönhetően sem helytálló őket a diszkrimináció tilalom szempontjából egy homogén csoportként kezelni. „

Érdemi (!!!) döntés

● **ELUTASÍTVÁ!**

Nem ütközik a Kftv. ide vonatkozó rendelkezése az Alaptörvény XVII. Cikk (4) bekezdésébe, azaz nem sért alapjogot.

● Indokolás:

- **Megfelel a nemzetközi egyezményekben foglalt vállalásoknak és trendeknek.**

ld. Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) 132. sz. egyezménye.

ill. 2003. november 4-i Európai Parlament és Tanács 2003/88/EK irányelvének 7. cikk (1) bekezdése, amely **legalább négy hétben jelöli meg az éves szabadság minimális időtartamát.**

Végre egy sikertörténet (!?)

30/2017. (XI.14.) AB. határozat

- Közfoglalkoztatásból történő kizárás eseteit vizsgálta
- Alapvető jogok biztosa által kezdeményezett utólagos normakontroll eljárás keretében vizsgálta az AB.
- Az AB megsemmisítette a Kftv. 1. § (4a) bekezdésének *b*) pontja, valamint 1. § (4b), (4f) és (4g) bekezdését.
- **Indokolás:**
  - Alaptörvény XXIV. Cikk (1) bek. - **Tisztességes eljáráshoz fűződő jogba ütközik**
  - Alaptörvény XXXVIII. Cikk (7) bek. – **Jogorvoslathoz való jogot sért.**

Finanszírozással kapcsolatos kérdések

- 2016-ban volt a legköltéségesebb: 340 mrd Ft.
- Folyamatosan kritikák keresztüzében:
    költéséges + kevésbé hatékony = Sikertelen?
- Központi költségvetés szempontjából működési kiadás.

Eu-s finanszírozás? **Részben!**

- Közfoglalkoztató oldalán támogatásként jelentkezik (személyi és dologi kiadások formájában)
    Mit finanszíroznak vele: Harmadlagos munkaerőpiacot?
    Közfoglalkoztatókat?

De mire is költünk ennyit?

- A közfoglalkoztatás egy aktív foglalkoztatás politikai eszköz (de mégis inkább segély vagy munkabér?)
- Értékteremtés történik, vagy a szűkös források pazarlása zajlik? (redisztribúció újragondolása)
- Felzárkóztatásra költjük a pénzt, vagy társadalmi kontrollt gyakorlunk általa? (politikai szándék kifürkészhetetlensége)

Jövőkép és összefüggés

- Folyamatosan építik le, létszámok csökkennek
- Teljes kivezetése kivitelezhetetlen
- Meddig él velünk a vízügyi ágazatban?

Releváns jövőbeli kérdés:

Cipelheti-e magával a hátán tovább sikerrel az ágazat a közfoglalkoztatást, mint alapfeladatot a piacgazdálkodás rendszerébe is?

Köszönöm a figyelmet!